

פריזנט לאה

בת יעקב-שמואל ומלכה. נולדה ביום י"ב באדר תר"ץ (1930) בעיירה דובובה בחלק הקרפטורוסי של מחוז מרמרוש (אז צ'כוסלובקיה) וב-1937 עלתה לארץ עם הוריה שהתישבו בתל-אביב. אחרי סיום בית-הספר העממי למדה בגימנסיה "תלפיות" ומגיל 14 ואילך כבר נודעה בסגולותיה המיוחדות. ברוכת כשרונות ובעלת אופי חזק. מתוך רצון לזהט לחיות במולדת הפשית באמת הצטרפה למחתרת לח"י, בה פעלה בכינוי "אריאלה". רכשה חברים וחברות לתנועה, חינכה והדריכה אותם בכשרון והצלחה לאהבת הארץ ולצדק סוציאלי בה. רוב השפעתה נבע מהתכונה לקיים תחילה את אשר הטיפה לחניכיה, וכך שימשה להם למופת. גם אחיה הגדול, אשר קשרי-ידידות עזים היו ביניהם, נמשך אחריה. כאשר האח נשפט למאסר בגלל החזקת נשק ניסו הוריה להוציאה מהתנועה. אך כשהעדיפה לחיות מחוץ לביתם, בבתי יידיים שהבינו יותר לרוח בניהם ובנותיהם, השלימו הוריה עם רצונה העז. בחורף עלתה לירושלים לפי צו מפקדת לח"י. השתתפה בפועל בקרבות צובה, מלחה, דיר-יאסין, ליפתה, וביתר כיבושי לח"י. שפעה והשפיעה מרץ ואומץ במלחמת-גבורה למען חירות ירושלים. ברשימות יומנה באו לידי ביטוי רחשי לבה צמא החיים והיופי וקסום החזון הלאומי.

ביום 15 במאי 1948 פרצה בין הראשונים לכיבוש נוטרדם, כקדש קפיצה לכיבוש העיר העתיקה. בימי ההפוגה ירדה לבקר אצל הוריה וחזרה לשירות בירושלים. בימיה האחרונים שימשה כאחראית למחסן הנשק במחנה לח"י ונספתה בהתפוצצות, כשחברים לא דייקו בשמירת ההוראות לזהירות, ביום י"ח בתמוז תש"ח. היתה קבורה בסנהדריה בירושלים. ב-26.9.1951 הועברה להר-הרצל בירושלים.

א

ט' בחשוון תש"ח (23.10.47)

שלום רב, ב"צ!

כמעט ונעלבתי בציינך שאינך בטוח אם הגעתי פעם למסקנה שהשפע והעושר וה"הנאה" שבאה כתוצאה מהם הם דברים שליליים לבני-אדם. גם על דבר זה שוחחנו כבר והבעתי לך את עמדותי. ואילו, נניח, היתה דעתי אחרת בודאי גם הייתי יכולה להיות עקבית ולהגשים אותה בחיים ממש. לא קשה היה לי לבחור בדרך אחרת, חיים בהם משיג האדם הכל בלי כל מאמץ ויגע. אספר לך מקרה פשוט שאולי אינו נוגע לעניינינו אולם אפייני לדבר זה. קרובי, שאצלם אני מתגוררת עכשיו ושמצבם הכלכלי איננו טוב לגמרי (גם הבעל וגם האשה עובדים), השיגו רדיו לביתם ואינך יכול לתאר לך את שמחתם. וכך אמרה לי קרובתי באותו יום: "ראי כמה יפים הם חייו של האדם העמל, המשיג את הכל מתוך יגיע-כפיים (הגובל עם עוני) לעומת חייו של העשיר השבע, ששום דבר אינו עשוי לשמח אותו ולתת סיפוק ללבו". לגמרי לא היה לי קשה להבין אותה. כל הרגשתך זו לא היתה חדשה בעיני, טבעי הוא שבני-אדם כמונו ירגישו כך; מובן, בני-אדם שדבר זה קיים בהכרתם, אך לא כאותם המתקנאים בחיי-השפע של העשירים, אלה שאתה מדבר עליהם בהמשך מכתבך.

על דבר אחד אני רוצה להתעכב וזהו בקשר לחופש האנושות וחופש האדם שעליהם אתה מדבר. במקרה היתה לי אתמול הודמנות לשוחח על כך עם אדם אחד. שוחחנו על עניינים שונים כשעתיים-שלוש וביניהם גם על החופש. גם הוא בדעתך ואינו מאמין בחופש הפרט. כאשר הסברתי לו את גישת אבניאל (העוסק בספרו "בעיות ימינו" על צורות המשטר ובשאלת מקורם של החוקים המדיניים, החברתיים והמוסריים בחיינו), המביע את דעתו שאדם יהיה חפשי ברגע שיפעל לפי חוקי-הטבע הקיימים בלבו וכי החוקים מגבילים את האדם, את יצרי, רצונותיו ושיאפיותיו, — ברגע שהבעתי דעה זו (לא כשלי) אמר לי בן-שיחי שגם זו נקראת השתעבדות, למרות מה שאפשר לקרוא למצב זה חופש יחסי. אולם עוד לפני שאנו יכולים בכלל לדבר על הציות לחוקי-הטבע הרי עלינו לקבוע — או ליתר דיוק, הרי זו עובדה קבועה — כי לגבי בני-אדם כיום קובעים גם האינטרסים, ולו גם יהיו אינטרסים בלתי-המריים בלבד, וכן ימשיכו להתוות את דרכו של האדם ואפילו אם הוא יוצר או גאון וגם אם תחזור האנושות למצבה שבימי ראשית-קיומה. כלומר, אם נקבל את תורתם של הטבעונים, גם על זאת יש רבות לדבר והנייר צר מהכיל כל זה — (הנייר שלי). אני, על-כל-פנים, מאמינה שאדם יכול להיות חפשי (יותר נכון: להרגיש את עצמו חפשי ולהיקרא עלי-ידי החברה משוע או בלתי-מוסרי) בשעה שהוא יודע ללכת בדרך שהוא קבע לעצמו בהתאם למושגים העומדים מעל למושגים המזויפים של החברה, מעל לשקרים המוסכמים ולמוסר המקובל. סוף-סוף מתהלכים בינינו בני-אדם שאנו חושבים לחצופים, למשוגעים, ליוצאי-דופן באיון צורה שהיא, אך ורק מפני שבני-אדם אלה יוצרים כדי לקדש כל אמת, כל תופעה הנראית כאמת. ושוב: מובן כי המושג "אמת" מושג יחסי הוא.

אך אין עובדה זו משפיעה על דעתי המובעת כאן; אני מביעה דעה זו למרות מה שאני יודעת שהאמת שונה לגבי כל אחד ואחד.

ב

ט"ו בחשוון תש"ח (29.10.47)

שלום רב, ב"צ!

מאד הערכתני את כנותך כלפי עצמך בקשר להעמדת הפנים האופטימיים והרגשתך לאחר זאת. אף אני עצמי זוכרת תקופות בילדותי בהן השתדלתי להתלהב, להלהיב, להאמין ולטעת אמונה באחרים, להיות אופטימית לכל דבר... זה היה קורה ברגע שהייתי בחברת בני-אדם; אך מן הרגע שיכולתי להיות עם עצמי הרגשתי אחרת... חייתי חיים כפולים — חיצוניים ופנימיים — שעה שהייתי מתבודדת עם מחשבותי בליווי מוסר-כליות והרגשה רעה שלאחרי זיוף.

בקשר להגדרתך על הידידות: הגדרה נכונה היא, אך ראה עד כמה היא נובעת מתוך החשבון האינדיווידואלי בלבד. בשכלי בודאי שאיני מתנגדת לכך, אך אפי' וישותי דוחים זאת. לדעתי צריך אדם גם להקריב למען הזולת (מובן, תלוי מי הוא "זולת" זה ובעיקר אצלי, שקנה-המידה להערכת הזולת אחד הוא ואינו יודע פשרות, ואתה יודע מהו), וגם אם הרגשתו הטובה נפגעת והצורך במצב חברתי מיוחד נפגם.

ג

יום א', י"א בתמוז תש"ח (18.7.48)

שלום רב להורי לוחם הי"ד!

יקרים! לפני שאודה לכם על התמונה היקרה ששלחתם לי, הרי עלי להתנצל על שלא כתבתי לכם עד עתה. קשה להצטדק על דבר שכזה, אך בודאי תבינו שהתנאים כאן אינם מאפשרים מחשבה וזמן כדי להתפנות למכתבים. הנה ה-18 בחודש, שוב יומים לאחר נסיון מחדש לכבוש את העיר העתיקה, נסיון שלא הצליח. הנה נפלו לוחמים משורות "אצ"ל" וה"הגנה" ורבים נפצעו. ושרע לפני-כן — בנסיון לכבוש את עיר-כרם נפלו ארבעה מטובי לוחמינו, וביניהם המפקד שהספיק להיות שבוע בירושלים.

אך הרוח העברית לעולם אינה נופלת — גם לאחר כשלונות. החזון לשחרור ירושלים שומר עליה. ו ת ב ר ר ך ר ו ח ז ו ה נ ו ת נ ת ל ל ו ח מ י ם א ת ה ר צ ו ן ל ח ד ש א ת ה מ ל ח מ ה ל ש ח ר ו ר י ר ו ש ל י ם , א ם ג ם עו לה הדבר בקרבנות. העם מקריב מטובי בניו, את מיטב הנוער העברי החפץ ללחום לשחרור המולדת — אך אשרי היודעים לחשוב כי זהו הכרח היסטורי ואלה במותם מצווים לנו את החופש, את החירות היקרה מכל ואשר ברוחה לחמו ונפלו.

אין אנחנו, בני-אדם, אין אנו איש איש פרט בפני עצמו. כל

איני רוצה להרבות בדבריי מליצה, אך אני תקוה שתקבלו הלך-
מחשבות זה ותבלמו את זעמכם ובגאון תבליגו על הצער והכאב.
מאד נגעה עד לבי העובדה ששלחתם לי את התמונה. רב תודות.
ייתכן שנקבע את התמונה במחנות הלוחמים.

שלכם,

אחד מאתנו הוא פרט הקשור לכלל אשר בתוכו אנו חיים ואשר הוא
מעצב את דמות חיינו וצורתם.

אנו, אשר היינו קרובים אל הלוחם יעקב, הכרנוהו מקרוב, חיינו
עם חיותיו ושאיפותיו, אנו מרגישים בחסרונו, בהעדרו. אך אל
נשכח, כי הוא בן הכלל, בן העם והמולדת השואפים והלוחמים לחירותם.
ועל מובח חירות זו מקריבה ההיסטוריה ללא אבחנה. מובן: אשרי
הנופל במלחמה עצמה, במלחמה להגשמת מטרת הכלל.